

**INFORME SUPPLEMENTARI ALS INFORMES PERIÒDICS 16è I 17è PRESENTATS
PER ESPAÑA DAVANT DEL CERD, EN LA SEVA 64a SESSIÓ.**

**INFORME SOBRE LA SITUACIÓ DE LA LLENGUA CATALANA A L'ESTAT
ESPANYOL**

Presentat per:

**PLATAFORMA PER LA LLENGUA – CIEMEN- ACCIÖ CULTURAL DEL PAÍS
VALENCIÀ, AMB EL SUPORT DE: CENTRE UNESCO CATALUNYA-FUNDACIÓ
DEL CONGRÉS DE CULTURA CATALANA- ÒMNIUM CULTURAL**

ÍNDEX

1. Introducció

2. Article 1

2.1. La discriminació per raó de llengua

2.2. Legitimitat de les mesures de discriminació positiva

3. Article 2

3. 1. Disposicions normatives que creen o perpetuen la discriminació dels ciutadans catalanoparlants

3.2. L'incompliment general per l'Estat central del deure de dur a terme una acció positiva en favor del respecte del plurilingüisme

3.3. L'augment de les accions polítiques que tenen com a finalitat crear divisions i enfrontaments per motius lingüístics

4. Article 5

4.1. Administració de justícia

4.2. Altres serveis públics

4.3. La participació igual en les activitats culturals i socials: el cas del cinema

5. Article 7

5.1. L'educació

5.2. Els mitjans de comunicació

6. Conclusions i qüestions proposades al Comitè

1. Introducció

Aquest informe el presenten les organitzacions no governamentals OMNIUM CULTURAL, Centre UNESCO de Catalunya, Fundació del Congrés de Cultura catalana, CIEMEN, Plataforma per la Llengua i Acció Cultural del País Valencià, que tenen entre els seus fins la defensa i promoció dels drets lingüístics dels ciutadans catalanoparlants. Aquestes organitzacions agrupen diversos col·lectius, representatius d'uns sectors molt amplis dins la societat catalana i treballen des de fa anys en els àmbits dels drets de les minories i pel respecte de les identitats.

La motivació principal de l'informe consisteix a denunciar les vulneracions reiterades de què són objecte els drets lingüístics dels ciutadans catalanoparlants per part de l'Estat espanyol. Com s'exposa a continuació, el tractament legal i polític de la llengua catalana pels òrgans de l'Estat espanyol comporta, en diversos aspectes, un tracte discriminatori per als seus parlants. Així mateix, certes mesures estatals i autonòmiques que qüestionen, amb fins polítics, la unitat de la llengua catalana estan creant divisions entre els ciutadans catalanoparlants i soscaven el dret d'aquests a emprar la pròpia llengua.

Aquest informe suplementari es basa en la recerca portada a terme durant un any sobre els "Drets lingüístics com a drets humans. El cas català", que ha donat com a resultat un informe molt més ampli. En aquest informe s'analitza la situació legal de la llengua catalana en el nivell internacional, europeu, estatal (central, autonòmic i local), i inclou també un annex que recull nombrosos casos concrets de queixes de ciutadans per motius lingüístics durant el període 1990-2002¹.

Malgrat que en els informes periòdics 16è i 17è (que havien de presentar-se el 4 de gener de 2000 y el 2002, respectivament) el Regne d'Espanya només esmenta el tema lingüístic en relació amb la situació actual dels gitanos i dels immigrants d'origen estranger, és un dada d'indubtable rellevància que una part molt important dels ciutadans espanyols no tingui com a llengua pròpia el castellà. Pel que fa al català, és parlat a Espanya per més de sis milions de persones² i gaudeix d'un estatus

¹ CIEMEN-Plataforma per la Llengua, "Els drets lingüístics com a drets humans. El cas català", Barcelona, 1 d'octubre de 2003.

² El nombre de parlants de català en els territoris on és llengua pròpia (comptant també Andorra i les zones del Sud de França i l'Alguer, d'Itàlia) s'elevava l'any 1996 a 7.187.303 (amb 9.844.805 persones que l'entenien). A Espanya, la població de les Comunitats Autònomes que

d'oficialitat en tres comunitats autònomes (Catalunya, Comunitat Valenciana i les Illes Balears). L'informe d'Espanya obvia i oculta aquesta realitat plurilingüe de l'Estat, ja que sistemàticament només cita el castellà com a llengua oficial a l'Estat.

Per tot això, les associacions i organitzacions esmentades fan arribar al Comitè certes informacions i referències normatives sobre la situació real dels drets lingüístics dels ciutadans i ciutadanes catalanoparlants, a fi de que pugui determinar si les accions o omissions de l'Estat espanyol respecte del català incorren en una discriminació prohibida per ICERD.

CIEMEN-Plataforma per la llengua han estructurat aquest informe seguint l'articulat de l'ICERD i fent esment només d'aquells articles que es consideren aplicables a l'objecte de l'informe.

2. Article 1 ICERD

2.1. La discriminació per raó de llengua

La Constitució Espanyola³ i els Estatuts d'Autonomia⁴ estableixen les bases del model lingüístic de doble oficialitat del català i el castellà, com a marc de garantia dels drets lingüístics dels ciutadans i ciutadanes. El respecte del plurilingüisme es contempla igualment en les obligacions assumides internacionalment per l'Estat espanyol, especialment la Carta Europea sobre les Llengües Regionals o Minoritàries (CELRM)⁵ i els principis derivats de les disposicions de l'ONU⁶. Malgrat això, en els darrers anys l'actitud i les accions de l'Estat espanyol s'han orientat bàsicament en sentit contrari. En efecte, són nombroses les mesures polítiques i normatives (comentades *infra*, en relació amb els articles 2, 5 i 7 ICERD) que tenen com efecte restringir la presència i

el reconeixen com oficial era el mateix any de 10.859.748 habitants (Font: Generalitat de Catalunya-Govern de les Illes Balears). Pel que fa a Catalunya, les dades del darrer cens lingüístic de 2001 indiquen que 4.630.640 persones el parlen (74,5%) i 5.872.202 l'entenen (94,5%). (Font: IDESCAT).

³ Constitució Espanyola, aprovada el 6 de desembre de 1978 (en endavant, CE).

⁴ Estatuts d'Autonomia de Catalunya (Llei orgànica 4/1979, de 18 de desembre, art. 3), de la Comunitat Valenciana (Llei orgànica 5/1982, de 18 de juliol, art. 7) i de les Illes Balears (Llei orgànica 2/1983, de 25 de febrer, art. 7).

⁵ L'instrument de ratificació pel Regne d'Espanya d'aquest tractat aprovat en el marc del Consell d'Europa, de 2 de febrer de 2001 (BOE núm. 222, de 15 de setembre de 2001) s'adhereix a un total de 69 apartats de les Parts II i III de la CELRM.

⁶ A banda de la Convenció Internacional sobre l'Eliminació de totes les formes de Discriminació Racial (1965); el Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics i el Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals (1966); el Convenció sobre el Drets de l'Infant (1989); la

l'ús del català en diversos àmbits rellevants de la vida pública, potenciant un model de monolingüisme castellà articulat sobre el no reconeixement de la diversitat lingüística. *De tal manera que els ciutadans que tenen el català com a llengua pròpia no tenen reconeguts els mateixos drets que la resta de ciutadans i ciutadanes de parla castellana, en la mesura que no poden utilitzar la seva llengua en totes les situacions quotidianes, sovint no són atesos en la seva llengua o no poden accedir a serveis on la informació sigui en la llengua que els és pròpia, drets que sí tenen reconeguts als qui parlen l'altra llengua oficial.* La discriminació lingüística que pateixen els ciutadans i ciutadanes catalanoparlants s'inclou, així, en el concepte de "discriminació racial" de l'art. 1.1 ICEDR, com a tracte que situa un grup de població connotat nacionalment en condicions de desigualtat i li restringeix el gaudi dels seus drets de ciutadania.

2.2. Legitimitat de les mesures de discriminació positiva

També es produeix una discriminació lingüística de les ciutadanes i ciutadans catalanoparlants quan s'ataquen les mesures adoptades per les Comunitats Autònomes o per d'altres ens públics (com els municipis, les universitats, etc.) per tal de garantir l'ús i la pervivència de la llengua catalana⁷. Aquestes mesures, emmarcades en polítiques de recuperació i normalització d'una llengua minoritària i sotmesa històricament a persecució política⁸, són plenament legítimes com a mesures de "discriminació positiva" previstes en l'art. 1.4 ICEDR⁹. Constatem que l'Estat espanyol—a través de la utilització de mecanismes legals, jurisdiccionals i polítics al seu abast (*vid. infra*)— limita o posa traves a la política de normalització de la llengua catalana impulsada des del Govern de Catalunya i d'altres institucions. Defensem la

Declaració sobre els Drets de les Persones que Pertanyen a Minories Nacionals, Ètniques, Religioses o Lingüístiques (1992); entre d'altres.

⁷ El seu fonament normatiu són les previsions dels Estatuts d'Autonomia (*cit.* nota 4).

⁸ A Espanya, les accions de les autoritats públiques orientades a la uniformització lingüística mitjançant la imposició del castellà es retrotreuen a l'Edat moderna, però fou durant la dictadura de Franco (1939-1975) que la repressió de la llengua i la cultura catalana esdevingué més sistemàtica i global, amb la prohibició d'usar-la en l'educació, les administracions, les publicacions culturals, l'església, etc., tot i que la població civil no va deixar de parlar-la.

⁹ L'objectiu del procés de normalització lingüística és, en paraules del Tribunal Constitucional espanyol, "*asegurar el respeto y fomentar el uso de la lengua propia de la Comunidad Autónoma, y cooficial en ésta*" per tal de "*corregir positivamente una situación histórica de desigualdad respecto del castellano, permitiendo alcanzar, de forma progresiva y dentro de las exigencias que la Constitución impone, el más amplio conocimiento y utilización de dicha lengua en su territorio*" (STC 337/1994 de 23 de desembre, F.J. 7).

necessària continuïtat d'aquestes mesures de recolzament i d'acció positiva, atesa la situació d'inferioritat respecte de la segona llengua oficial –o castellà- que presenta encara avui la llengua catalana en la majoria d'àmbits, cosa que és reconeguda per la legislació estatal i autonòmica.

3. Article 2 ICERD

La situació actual de la llengua catalana a l'Estat espanyol dificulta l'objectiu d'intentar assolir la igualtat dels drets i deures lingüístics dels seus ciutadans que prescriuen alguns Estatuts d'Autonomia. El nou context econòmic i social, vinculat amb l'augment dels fluxes migratoris existents a nivell internacional –que s'expliquen en bona part per les profundes desigualtats econòmiques entre els països-, provoca un major afebliment de la situació del català. Moltes de les persones novingudes a l'Estat Espanyol d'origen estranger provenen dels països llatinoamericans i fan normalment la integració lingüística en castellà. En aquest context, resulten especialment nocives certes omissions i accions dels poders públics estatals que impliquen: mantenir i perpetuar una situació de discriminació legal i fàctica de les ciutadanes i ciutadans catalanoparlants (*infra* 3.1.); la passivitat en relació amb el compromís de respecte i protecció del plurilingüisme estatal (*infra* 3.2); i atiar les tensions i les divisions entre els ciutadans a l'entorn de la qüestió lingüística (*infra* 3.3).

3.1. Disposicions normatives que creen o perpetuen la discriminació dels ciutadans catalanoparlants

El marc jurídic estatal no és, en diversos àmbits, respectuós amb el principi de la doble oficialitat lingüística del castellà i el català. Són nombroses les disposicions legals i reglamentàries que ignoren el dret d'ús del català o bé que limiten o exclouen el seu ús, amb la consegüent vulneració dels drets lingüístics dels ciutadans catalanoparlants. Entre aquestes disposicions n'hi ha que compten amb diversos anys de vigència, mentre que d'altres són més recents i àdhuc limiten l'exercici de drets lingüístics preexistents. D'aquesta manera, la normativa de l'Estat consolida i promou la jerarquització de la llengua castellana per damunt de la catalana¹⁰.

¹⁰ En alguns supòsits concrets la protecció legal de la llengua catalana ha estat emparada pel Tribunal Constitucional i pels tribunals ordinaris (vegeu l'Informe citat a nota 1), però l'amplitud i profunditat del fenomen denunciat fa que siguin

L'enumeració de les normes estatals que menystenen l'estatut d'oficialitat llengua catalana i discriminen els seus parlants seria massa àmplia¹¹, per la qual cosa esmentarem només alguns exemples de: a) Disposicions estatals que preveuen un ús exclusiu i excloent de la llengua castellana: Reial Decret 2296/1981, de 3 d'agost, sobre senyalització en matèria de carreteres (art. 3.1); Reial Decret 1748/1996, de 19 de juliol, que aprova el Reglament del Registre Mercantil (art. 36); Reial Decret 597/1988, de 10 de juny, pel qual es regula el control metrològic CEE (art. 23); b) Disposicions estatals que condemnen el català a una posició residual o clarament minoritzada en l'àmbit en qüestió: Llei orgànica 6/1985 d'1 de juliol, del Poder Judicial (*vid. infra* apartat 4.1); Llei 1/2000, de 7 de gener, d'enjudiciament civil (art. 142.4); Llei 85/1987, de 28 de desembre, de les Reials Ordenances de les Forces Armades (art. 187); Llei 11/1986, de 20 de març, de patents (art. 21); c) Disposicions estatals que ignoren l'oficialitat del català i obliguen a l'ús del castellà: Llei 3/2001, de 26 de març, de pesca marítima de l'Estat (art. 43.2); Reial Decret legislatiu 339/1990, de 2 de març, sobre text articulat de la Llei sobre trànsit, circulació de vehicles a motor i seguretat vial (art. 56); Resolució de 27 desembre de 1999, per la qual es disposa la publicació dels Estatuts de la Reial Federació Espanyola de Futbol (art. 15.2); així com la majoria de disposicions relatives a l'etiquetatge¹², entre moltes d'altres.

3.2. L'incompliment general per l'Estat central del deure de dur a terme una acció positiva en favor del respecte del plurilingüisme

Constatem igualment la deficient assumpció del principi del pluralisme lingüístic per part de les institucions i administracions públiques estatals. D'una banda, els poders polítics espanyols no assumeixen com a propi el compromís de protecció i normalització del català. Aquest compromís vers el català i la resta de llengües de l'Estat es deriva de la Constitució Espanyola¹³ i dels instruments internacionals i regionals ratificats per l'Estat Espanyol, en especial de la CELRM¹⁴ que li imposa obligacions d'acció significatives respecte de la llengua catalana (i les llengües basca i gallega) en els àmbits administratiu i judicial, l'educació, els mitjans de comunicació i

insuficients les mesures de tipus jurisdiccionals per tractar de limitar-lo o d'eliminar-lo.

¹¹ Informe "El drets lingüístics com a drets humans. El cas del català", citat a nota 1.

¹² Sobre aquest tema, per exemple, els Reials Decrets 645/1989, de 19 de maig (art. 2); 1334/1999, de 13 de juliol (art. 18); 1799/1999, de 26 de novembre (art. 1.3); 218/1999, de 5 de febrer (art. 10.1); 746/2001, de 29 de juny (art. 11); 56/2002, de 18 de gener (art. 4.2), etc.

¹³ L'article 3.3 de la Constitució Espanyola disposa: "La riquesa de les diverses modalitats lingüístiques d'Espanya constitueix un patrimoni cultural que ha de ser objecte d'especial respecte i protecció".

les indústries culturals. Tanmateix, l'entrada en vigor de la CELRM l'any 2001 no ha significat, en la pràctica, cap tipus d'implicació positiva de l'Estat central per tal de garantir els drets lingüístics dels i les catalanoparlants. Amb la falsa excusa que la protecció de les llengües oficials distintes del castellà correspon exclusivament a les Comunitats Autònomes¹⁵, l'Estat no ha variat la seva política abstencionista respecte d'aquestes llengües i de protecció exclusiva del castellà. *Per tant, les ciutadanes i ciutadans que tenen el català com a llengua pròpia són discriminats/des en la mesura que els recursos públics estatals que haurien de redistribuir-se equitativament es destinen quasi exclusivament al foment de la llengua castellana.*

Per altra banda, constatem la quasi nul·la presència i manca de reconeixement del català (i de les altres llengües oficials diferents de la castellana) en el nivell estatal. Les institucions generals estatals funcionen només en castellà: així, les Cortes Generales (Parlament estatal), el Govern estatal, el Tribunal Constitucional, el Consejo General del Poder Judicial, etc. Quan els ciutadans s'adrecen directament a institucions centrals de l'Estat s'imposa, en conseqüència, la regla general del monolingüisme castellà, llevat del pret de petició.

3.3. L'augment de les accions polítiques que tenen com a finalitat crear divisions i enfrontaments per motius lingüístics

És també un fet patent l'absència de polítiques estatals orientades a fomentar la comprensió i cercar formes de convivència entre els diferents grups lingüístics de l'Estat espanyol. En sentit oposat, denunciem les mesures polítiques que ataquen la "unitat del català", al marge i contradint els criteris científics que demostren l'adscripció a la llengua catalana de les varietats lingüístiques parlades a Catalunya, les Illes Balears i la Comunitat Valenciana¹⁶, amb la finalitat de crear divisions i enfrontaments per motius lingüístics.

¹⁴ Vegeu *supra* nota 5.

¹⁵ En el Primer Informe sobre l'aplicació a Espanya de la CELRM l'Estat ho pretén justificar amb l'afirmació que són les Comunitats Autònomes les úniques instàncies públiques responsables de les llengües oficials distintes del castellà, tot i que en realitat l'Estat central continua sent titular de competències importants en l'àmbit lingüístic (vegeu l'art. 149.1 CE, que conté les competències exclusives de l'Estat).

¹⁶ La romanística internacional reconeix aquesta unitat de les diverses variants dialectals de la llengua catalana. En les obres generals de referència, *l'Enciclopedia Britannica* indica que "és una llengua romànica parlada a l'est i el nord-est d'Espanya, sobretot a Catalunya i València. També és parlada en la regió del Roselló a França, a Andorra i a les Illes Balears"; i el

Constatem, en efecte, una intensificació de les accions provinents de l'Estat central o d'algunes Comunitats Autònomes que fomenten i sancionen l'anomenat "secessionisme lingüístic", això és, la negació de la comunitat lingüística i l'establiment de barreres legals i administratives entre els parlants de la llengua catalana¹⁷. Les divisions administratives del territori de parla catalana en Comunitats Autònomes s'utilitzen, així, per debilitar encara més el català –llengua minoritària a l'Estat i en procés de normalització- enfront del castellà. És simptomàtic que, en canvi, no es reivindicuin a Espanya els "localismes" o "particularismes" en relació amb la llengua castellana comuna (tot i que també existeixen diferències significatives, per exemple, en les variants parlades a les Comunitats d'Andalusia o de les Illes Canàries).

A títol merament exemplificatiu, citem alguns àmbits afectats per les mesures "secessionistes". Per part de l'Estat central: a) l'any 2003 l'Institut Nacional d'Estadística distingeix entre "català", "valencià" i "balear" en l'informe sobre producció editorial a Espanya; b) el mateix any el Govern espanyol introdueix en les publicacions de les normes en el Butlletí Oficial de l'Estat (BOE) la distinció entre català i valencià, accentuant la separació entre ambdues variants; i f) se soluciona provisionalment el conflicte provocat per la utilització de les referències "ba" (abreviació de balear) i "va" (de valencià) per catalogar els llibres escrits en català en les variants de les Illes Balears o de la Comunitat Valenciana, en contra de la normativa internacional de la Biblioteca del Congrés de Washington que estableix el codi "cat". Pel que fa a la Comunitat Valenciana: a) l'any 2002 el Govern de la Comunitat Valenciana exclou el títol universitari de Filologia catalana de la llista de certificats que acrediten el coneixements lingüístics dels aspirants a una plaça de professor en aquesta comunitat, *cosa que implica una clara discriminació dels professors amb aquesta titulació*; b) l'any 2002 el Govern valencià exclou autors no valencians de llibres de literatura (ensenyament primari i secundari) i censura l'ús en els manuals escolars de determinades formes lingüístiques del català estàndard, per obligar a accentuar les diferències dialectals; c) l'any 2003 un acord el Govern de la Comunitat Valenciana divideix en l'oferta de les escoles d'idiomes com a llengües diferents el "valencià" i el "català"; d) l'any 2003 persisteix l'oposició del Govern valencià a l'ús del terme "català" per designar la llengua en els estatuts de les universitats valencianes, contradint un

Diccionario de la Lengua Española assenyala que el català és "una lengua románica vernácula hablada en Cataluña y en otros dominios de la antigua Corona de Aragón".

¹⁷ Els Estatuts d'Autonomia de Catalunya i les Illes Balears anomenen la llengua "català", mentre que a la Comunitat Valenciana el nom estatutari de la mateixa llengua es "valencià" (vid. supra nota 4).

pronunciament anterior del Tribunal Constitucional que ho admetia expressament¹⁸. També el Govern de les Illes Balears intenta darrerament introduir el model secessionista: a) qüestionament de l'autoritat de la Universitat de les Illes Balears en matèria lingüística (i intentar atribuir-la a un Institut o Acadèmia dependent del Govern autonòmic); b) mesures que pretenen subratllar el "particularisme" lingüístic en l'ensenyament (requerint professors i textos didàctics en "mallorquí", "menorquí" i "eivissenc"), en detriment de l'estudi de la llengua comuna o estàndard, i dels mitjans de comunicació.

4. Article 5 ICERD

Els drets lingüístics, si bé no sempre són recollits explícitament pels instruments internacionals de protecció i salvaguarda dels drets humans, es consideren incorporats al contingut d'una pluralitat dels drets civils, polítics, socials i culturals reconeguts per l'article 5 ICERD. D'aquesta manera, la vulneració dels drets lingüístics pot comportar la vulneració del dret substantiu de l'àmbit afectat. D'entre els múltiples àmbits en els quals es lesionen els drets dels i les catalanoparlants, n'esmentarem alguns dels més persistents o en els quals és més notori el perill actual d'involució o retrocés del català.

4.1. Administració de justícia

En l'àmbit de l'administració de justícia, la conjunció de diversos factors jurídics i sociològics situa els ciutadans i ciutadanes catalanoparlants en una posició d'inferioritat i no respecta la igualtat de tractament en els tribunals i demés òrgans jurisdiccionals [art. 5, apartat a) ICERD].

D'entrada, la legislació espanyola sanciona la preeminència del castellà com a llengua habitual dels procediments judicials (article 231 de la Llei Orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial) i l'excepcionalitat de les altres llengües oficials -com el català- que només es podran utilitzar si cap de les parts en el judici s'hi oposa. El dret dels i les catalanoparlants d'usar la llengua pròpia queda així condicionat a elements aliens al o la titular del dret, ja que tampoc els/les jutges/esses i magistrats/des no tenen l'obligació legal de conèixer el català. Aquesta situació s'agreuja en els procediments en els quals una de les parts és l'administració central de l'Estat, ja sigui el Ministeri

¹⁸ Sentència del Tribunal Constitucional 75/1997, de 21 d'abril, que admetia la utilització de la denominació acadèmica "català" en la normativa de la Universitat de València.

Fiscal o l'Advocacia de l'Estat, atès que no s'exigeix cap capacitació lingüística en català per a l'exercici d'aquestes funcions¹⁹.

A més, l'ús del català davant dels tribunals també s'obstaculitza en un sistema caracteritzat pels impediments a la validesa dels documents jurídics en llengua catalana fora dels territoris on és llengua pròpia²⁰ i per les dificultats per accedir a textos legals i jurisdiccionals en català.

4.2. Altres serveis públics

En relació amb les autoritats administratives i els serveis públics més directament vinculats amb l'Administració central de l'Estat, és freqüent la manca de previsió de l'ús de la llengua catalana. S'incompleix amb això el principi de territorialitat de l'oficialitat del català, que vincula a totes les autoritats públiques i els organismes que en depenen quan actuen dins la Comunitat Autònoma²¹. En molts dels serveis administratius depenents de l'Estat a Catalunya s'observa l'absència de formularis i textos d'ús freqüent en català (per exemple, certs documents relatius als impostos estatals) i són reiterats els incompliments del principi de disponibilitat lingüística (els/les funcionaris/es no atenen correctament a la ciutadania que se'ls adreça en català perquè no l'entenen o es neguen a emprar-lo tot i conèixer-lo), situació que s'ha de relacionar amb les escasses i irregulars exigències de coneixements i capacitació lingüística dels funcionaris/es públics estatals²².

Pel que fa als grans serveis públics, com el de correus i els ferrocarrils estatals (RENFE), són també reiterats els supòsits de vulneració dels drets lingüístics dels **i les** catalanoparlants (les causes i les manifestacions són similars a les esmentades anteriorment). La privatitzacions d'alguns serveis universals (com la telefonia o el gas natural) agreuja la indefensió lingüística de part de la ciutadania, a la qual en moltes

¹⁹ En aquest punt, el Reial Decret 326/2002, de 5 d'abril (que deroga l'anterior Reial Decret 2397/1998 de 6 de novembre), implica una regressió del procés de normalització del català, en eliminar la previsió del coneixement de la llengua i el dret propi de la Comunitat Autònoma com a mèrit computable per l'accés a una plaça de fiscal substitut.

²⁰ Article 231.4 de la Llei Orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial i, en l'àmbit administratiu, l'art. 36.3 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

²¹ Ja en aquest sentit la Sentència del Tribunal Constitucional 82/1986, de 26 de juny.

²² Fan referència a l'Administració estatal la majoria de les queixes relatives a l'àmbit públic recollides en l'Informe citat a nota 1.

ocasions se li nega el dret a ser atesa en català en els territoris on aquesta llengua és oficial.

4.3. La participació igual en les activitats culturals i socials: el cas del cinema

En els mitjans de comunicació, les activitats i serveis culturals, en la vida econòmica i social constatem igualment diversos supòsits de discriminació, sovint amagats sota la falsa consideració que són àmbits purament privats, sotmesos a la decisió individual, cosa que facilita els mecanismes de substitució lingüística, dificulta la normalització del català i afavoreix sempre l'ús de la llengua més protegida i estesa²³.

En relació amb la participació igual als serveis culturals [art. 5 e) vi ICERD], destaca la discriminació que pateixen els ciutadans catalanoparlants respecte del cinema. Si són bastant infreqüents els films rodats en català²⁴, el doblatge posterior a aquesta llengua depèn de subvencions de la Generalitat i a càrrec, per tant, dels impostos pagats per la ciutadania de Catalunya, que pateix per això un tracte desigual (ja que la resta de ciutadans/es no estan obligats/des a sufragar econòmicament el doblatge de films d'altres llengües al castellà). Actualment només un 10 % aproximat de l'oferta cinematogràfica en nombre de títols disposa de doblatge al català -la proporció de films subtítulats és quasi inexistent-²⁵; la tria d'aquests títols ve condicionada per les empreses productores o distribuïdores (així, es dona sovint el cas que dels films comercialment més exitosos o dels dotats d'un especial interès cultural manqui la versió en català); i les condicions de l'exhibició són dolentes (locals, horaris, publicitat exclusivament en castellà, etc.)²⁶. En les pel·lícules adreçades al públic infantil els obstacles a la participació cultural són més greus, ja que la falta de versió catalana impedeix la comprensió dels nens més petits (això va motivar recentment una mobilització popular per reivindicar el doblatge en català dels films de Harry Potter).

²³ Fan referència a l'àmbit privat quasi dos terços de les queixes dels ciutadans catalanoparlants examinades (vegeu l'Informe citat a nota 1), i d'aquestes un terç apunten a les empreses de telefonia i les grans establiments comercials.

²⁴ Catalunya destaca com l'única regió europea dotada de llengua pròpia que ha tingut una producció cinematogràfica pròpia des de 1897. Tanmateix, històricament només una petita part es roden en català (actualment es dona l'oposició de les empreses productores).

²⁵ Posteriorment, no totes les versions de films doblats en català són editats en aquesta llengua en vídeo o DVD (tot i que aquest darrer sistema admet fins a vuit bandes 8 bandes d'àudio i 32 pistes subtítulades.).

²⁶ Malgrat això, l'any 2002 a Catalunya hi va haver un increment del 16% entre els espectadors de cinema en català: 807.000 persones van veure films doblats al català; 83.555, films de producció catalana parlats en català; i 15.000, en versió original subtítulada en català. La

En l'àmbit socioeconòmic, si bé no s'obstaculitza directament el dret d'accés dels ciutadans i ciutadanes catalanoparlants als establiments i serveis destinats a l'ús públic (restaurants, hotels, transports, etc.) esmentats per l'article 5.f) ICERD, si que han de suportar molt sovint una discriminació lingüística. En molts d'aquests establiments i serveis es menystenen els drets lingüístics que la legislació reconeix als i les catalanoparlants²⁷ (personal de servei que no entén la llengua, falta de publicació de l'oferta i informacions bàsiques en català, etc.)²⁸.

5. Article 7 ICERD

5.1. L'educació

L'àmbit educatiu té una especial rellevància per a la valoració social de la llengua i la integració dels ciutadans i ciutadanes a la comunitat²⁹. El model de conjunció lingüística aplicat fins avui a Catalunya ha actuat positivament com a eina de normalització de la llengua catalana i d'integració social dels i les alumnes que tenen com a llengua materna el castellà o d'altres.³⁰ Advertim amb preocupació els efectes negatius que sobre aquest model lingüístic educatiu pot tenir la recent Lei Orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació i els reglaments que la desenvolupen pel que fa a la fixació dels currículms escolars comuns de l'educació primària, l'educació secundària obligatòria i el batxillerat³¹. Aquestes normes estatals no solament pretenen l'augment del nombre d'hores d'ensenyament de la llengua castellana, sinó que releguen a una situació d'inferioritat la llengua catalana (menys hores de català) i deixen un estret marge d'actuació als poders públics de Catalunya per organitzar la resta d'àrees d'ensenyament³².

proporció respecte del total d'espectadors que han passat per taquilla a Catalunya és també molt positiva, atesa la disminució del nombre total d'espectadors.

²⁷ Bàsicament recollits per la Llei de Catalunya 1/1998, de 7 de gener, de Política Lingüística (art. 4 i 31-33).

²⁸ Amb la voluntat d'evitar conflictes constants molts ciutadans obvien aquests incompliments, que a més acostumen a ser de reparació difícil atesa l'heterogeneïtat dels establiments (titular, tamany, règim jurídic, etc.) i de l'escassa predisposició de les autoritats a aplicar sancions.

²⁹ En aquest sentit, l'art. 29.c) de la Convenció sobre els drets dels infants de 1989.

³⁰ Així ho va reconèixer expressament el Tribunal Constitucional espanyol a la STC 337/1994, de 23 de desembre, on legitimava l'opció de situar el català com a "centre de gravetat" del sistema educatiu, tot destacant-ne l'efecte integrador dels alumnes catalanoparlants i no catalanoparlants.

³¹ Reials Decrets 830, 831 i 832/2003, de 27 de juny, sobre els ensenyaments comuns de l'educació primària, secundària obligatòria i batxillerat.

³² La distribució de competències atribueix a la Generalitat de Catalunya una "competència plena" en matèria d'ensenyament (art. 15 Estatut d'Autonomia), en el marc de les normes bàsiques fixades per l'Estat (art. 149.1.30 CE).

En els altres territoris estatals de parla catalana, la realitat educativa no assegura de manera efectiva l'estatus d'oficialitat del català reconegut per les lleis. En aquest sentit, cal esmentar la previsió de diferents "línies lingüístiques" al País Valencià, l'aplicació de la nova normativa que redueix la presència del català a les escoles de les Illes Balears, o l'ensenyament extra-curricular de la llengua català a la Franja de Ponent (a la Comunitat Autònoma d'Aragó). També són reiterats i d'una especial gravetat els atemptats contra la "unitat de la llengua catalana" dins l'esfera de l'educació (vid. *Supra* 3.3). A més, l'Alta Inspecció de l'Estat, configurada com l'única instància de seguiment i control del conjunt del sistema educatiu, té el deure exclusiu de vetllar per l'ensenyament de la llengua castellana.

-

5.2. Els mitjans de comunicació

Finalment, la política lingüística seguida per l'Estat espanyol pel que fa als mitjans de comunicació no afavoreix la comprensió entre els i les habitants dels diferents territoris de l'Estat. Els impediments mantinguts per l'Estat a la recepció de TV3 (televisió pública de Catalunya) i altres emissores en català en el conjunt dels territoris on el català és llengua pròpia s'han perllongat molt de temps. Algunes decisions recents de les administracions autonòmiques (l'any 2003 un Acord del Govern Balear obliga a tancar l'emissora "Som Ràdio", l'única emissora musical que emetia en català a les Illes Balears) i estatal (l'any 2002 una concursant d'un programa de gran audiència de la cadena pública TVE-1 fou obligada a usar el castellà per parlar telefònicament amb la seva família catalanoparlant, tot i que davant les queixes del públic català les converses foren finalment subtítulades en castellà), palesen l'estatus precari dels drets lingüístics dels i les catalanoparlants en aquest àmbit.

6. Conclusions i qüestions proposades al Comitè

El Govern Espanyol nega sistemàticament la pluralitat lingüística de l'estat. La seva actuació tant a nivell de legislació com d'actuació política és com si tots els ciutadans tinguéssim com a llengua pròpia el castellà, oblidant que hi ha 7 milions de catalanoparlants, 2 milions de gallecs i ½ milió de bascos.

L'estat no solament oblida aquesta realitat sinó que promou enfrontaments entre les diferents comunitats lingüístiques com ha quedat clar en els exemples de l'informe.

Aquesta actitud de l'estat i la legislació que ha generat provoca situacions de clara discriminació respecte als ciutadans que tenen el català com a llengua pròpia, que provoca situacions de clara indefensió i de no reconeixement dels mateixos drets en relació als ciutadans que tenen com a llengua pròpia el castellà.